

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Bokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Okr. volitve v Slov. Bistrici.

Kakor je že bilo v „Slov. Gosp.“ naznačeno, so se vršile volitve za okrajni zastop, dne 16. julija za veliko posestvo, 18. julija za mesto Slov. Bistrica in trga Makolje in Studenice, dne 22. julija pa za kmetško skupino. Obe stranki, slovenska in nemška, ste se pripravljali, kakor dva ljuta sovražnika, na odločilen boj. Naši nasprotniki, njim na čelu usnjar Nasko in mestni pisar Pitschl, so vsa sredstva upotrebljevali, samo da bi zmagali. Pa sedaj jim je bila prvokrat osoda neinila.

Ko pridemo dne 16. t. m. volilci iz skupine velikega posestva k volitvi, so se nam naši nasprotniki posmehovali in naše volilce begali, pregovarjali, strašili, in so nekaterim po sili svoje lističe vrivali, pa bilo jim je vse zastoj, kajti bili so od naše strani izvoljeni gg.: Karl Hrastnik, Franc Mlakar, Ant. Hajšek, Jožef Heržič, Karl Adelstein in Anton Grundner. Da sta bila Hartner in baron Post izvoljena, tega smo si sami krivi. Tako smo mi prvokrat v skupini velikega posestva zmagali. Nevolje naših nasprotnikov popisati ne bilo bi mogoče.

Najbolje obžaljevanja vreden se nam zdi Rudolf iz Spod. Polskave, kajti on je na den volitve zares več, kakor smešno se za nemčurško stranko še potegoval. Da je sedaj gospodarstvo njim odklenkalo, to so dobro vedeli, ker je tudi trg Makolje č. g. M. Lendošeka in Jermana volil. Edino upanje bile so njim še sedaj občine, kajti mislili so, tukaj, če že ne več, vsaj štiri svojih pristašev do izvolitve spraviti, in si na ta način zopet večino zagotoviti. Delali so vsi njih pristaši, kolikor je bilo mogoče, in so na den volitve lovili volilce tje v gostilno „zum Hirschen“ pri Auerju. V tem poslu posebno odlikoval se je Lev, bivši kmet v Novi vesi, kateri je volilce s tem vabil, da je tam dosta piti in jesti, naj le tje gredó. Tudi g. Baumann iz Pekla je po svoji stari navadi,

volilce pregovarjal, kolikor mu je bilo mogoče, ali vse delo bilo jim je zastoj. Naši volilci so se zbrali tamkaj v gostilni pri Petru, kjer smo se zaradi volitve dogovorili, in smo se točno ob 10. uri podali na volišče.

Še sedaj, v zadnjem trenutku, so nemčurji delali in upili na naše volilce, pa ves trud teh ljudi ni ničesar izdal, kajti pol ure pozneje se je pokazalo, da je zmaga naša, in to tako sijajna, kakoršnje resnično nismo pričakovali. Dobili so od oddanih 72 glasov naši po 50 glasov in so bili naslednji možje izvoljeni: Koren Miha, Šega Jožef, Pogorevc Ferd., Vehovar Jakob, Kropčec Jožef, Detiček Jožef, Ašič Fr., Jerovšek Anton, Kresnik Ludvik in Miha Ajd.

Sedaj smo prepričani, da je v našem okraju nemčurstvo zgubilo tla, iz katerih je toliko let tako oholo rastlo, da se je že bilo bati, da ga ne bo mogoče več iztrebiti. Pa pri sedanji volitvi se je pokazalo, da mi slovenski kmetje ne potrebujemo več jerobov, kateri bi nam gospodarili, kajti mi imamo v naši sredini zadosti mož, kateri z nami enaka bremena nosijo in bodo boljše gospodarili, kakor se nam je pa dosedaj gospodarilo.

Najbolje je pa to za obžaljevati, da so nam nekatere občine, kakor Žabljek: Pajka, Vrhloga: Soršaka, Hrastovec: Turina za volilce poslale, kateri so z nemčurji glasovali. In to so storile občine, katere so bile vsikdar najboljše zanesljive. Opominjamo vas toraj, dragi občani, zanaprej značajne može voliti, kateri se ne bodo dali za pivo in vržinke pregovoriti in celi občini sramoto delati. Nočemo dalje razpravljati vseh onih občin, katere so popolnoma nemčurški volile, kakor Nova ves, Črešnjevce, Gornja Polskava, Modraže, Pekel, Lušečka ves itd., samo toliko vas opominimo, da se vzdramite iz spanja in si za naprej volite poštene narodne može v občinski zastop, kateri vam ne bodo pri vsaki priliki sramote delali. Pomislite, da je pred 10 leti bilo večji del pri vseh občinah tako razmerje, kakor je še sedaj

pri vas. Posnemljite toraj druge občine, katere so že zdavnej stresle nemčurski jarem raz sebe, in bi se sedaj resnično sramovale s temi ljudmi kdaj kaj več imeti opravka.

Tako smo se borili in se še bodemo za naše pravice in ne odložimo poprej orožja iz rok, dokler ne bo zadnji naš sovražnik premagan in nam vse pravice, ne samo zagotovljene, ampak tudi resnično izpolnjene.

Več volilcev.

Priproste misli o narodnosti in kmetski izobrazbi.

Gotovo vsaki domoljub, kateri v resnici ljubi svoj narod, obžaljuje, da so se Slovenci pred nekaterimi leti zavoljo narodnega programa razcepili v dve stranki, namreč v Staro- in Mladoslavence.

Sicer se je ta razpor, hvala Bogu, že nekoliko poravnal, vendar pa se še večkrat vname, zlasti po časopisih, in težko, če bode kdaj napočila srečna doba prave edinosti in sloge. Čeravno je ta narodna vojska iz jedne strani sicer koristna, ker se zmote in kriva načela razkrivajo in presoajo, vendar bi Slovenci imeli veliko večjo moč in veljavo, ko bi bili složni in edini ter bi vsi vzajemno delovali pod geslom: „Vse za vero, narodnost in omiko“.

Lep je — na oči — program Mladoslavencev: „Vse za narodnost, omiko in svobodo“, vendar, vendar ne velja, ker ne zadostuje človeškemu namenu, ker je zavrgel to, kar je za človeka najboljšje, namreč sv. vero.

Brez vere pa vsa narodnost, omika in svoboda, nima najmanjše veljave, je samo lupina brez jedra, zakaj vsi naporji za narodnost in omiko, ako niso združeni z nauki sv. vere, človeka nikakor ne osrečijo, že na zemlji ne, in ko gleda človek v drugo življenje, nimajo za-nj najmanjše tolažbe in upanja za srečno večnost. Kdor ima pravo pamet in modrost in ni duševno slep, bo vse svoje dušne in telesne moči porabil v prvi vrsti v ta namen, da si pridobi večno domovino; drugič bo pa tudi ljubil svojo časno domovino ali svoj narod, ter bo, kolikor mogoče, delal za njegov blagor in napredek in tretjič si bo pridobil tudi potrebne in dostojne omike, da bo koristen ud človeške družbe.

Obžaljevati pa je, da imajo nekateri slov. rodoljubi, poleg obilno dobrih, tudi nekaj krivih načel, in tukaj posebno mislim, kar zadeva kmetsko omiko. Čital sem v nekem novejšem slov. listu, ki je v drugem oziru prav izvrsten in hvale vreden, da prevelika omika je za kmeta pogubna, da učen kmet je brezveren, ni za gospodarstvo in sploh malo kaj velja; nikakor mu ne sodi, da bi za „plug držal in zraven časopise prebiral“. Resnica je, da marsikateri omikan kmet, ako ga napuh pravzame, zgubi

vero, zabrede v hudobije in pride tudi na „kant“; da bi pa omika sploh bila za kmetski stan nevarna, to je pa nespametno misliti. *) Ako človek po svetu pogleda, prepriča se pač lahko, da nevednost je največ kriva, da se toliko ljudi pogubi, in sicer zato, ker nimajo spoznanja božjega, ne spoznanja samega sebe. Nevednost zakrivi sploh največ hudodelstev, potem slabo materialno stanje, revščino in nravni propad. Krivo je torej, kdor misli, da ima kmet že zadosti omike. Ker sedaj vse napreduje, je pač potrebno, da tudi kmet ne zaostane v omiki in napredku. Veseliti mora vsakega domoljuba, da se vedno množi število izobrazjenih in značajnih slov. kmetov, ki imajo verno, domoljubno in za vse dobro vneto srce. Kako veselo je, v katerih župnijah so zavedni in izobraženi ljudje, posebno mladina! Imajo bralna društva, čitalnice, skorej pri vsaki hiši Mohorske knjige, čitajo v obilnem številu razne slov. liste, imajo velike pevske zборе za cerkveno in narodno petje, — sploh so navdušeni za vse, kar je lepo, dobro, nravno in plemenito.

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Sitno mrčesje.

Poleti trpi živina veliko od mrčesjadi in gospodarju je veliko na tem, da jo je ubrani, kjer more. Pripomočkov zoper mrčes nasvetuje „Mir“ te-le: Najbolji so pač, pravi, domači. 1. Voda, v kateri se je kahal tobak. Na en del navadnega tobaka se vzame 35 delov vode in s to tekočino se izmijejo posebno občutljivi deli života. 2. Jesih, v katerem so se kuhali zeleni orehovi listi. Vzemi zelenih orehovit listov ali zelenih orehovit lupin, ki se kuhajo v jesihu. Če se žival s to tekočino izmije, jo pusti mrčes več dni pri miru. 3. Razredčen bencin, razredčen petrolej, tudi močno razredčena karbolna kislina je jako dobra, da zabrani pritiskanje muh v ušesa. Le ne smejo se te reči pogosto na istem mestu rabiti, ker sicer pekó. Veliko trpi zlasti živina, ki mnogo dela po gozdnih senožetih in po zemljah, ki so z grmičevjem poraščene, kjer se mrčesi posebno redé. Razun omenjenih sredstev služi tu tudi dobro, ako se nataknejo živini kapice na ušesa in če se pokrijejo z gosto mušjo mrežo. Da se branijo odprte rane, kamor muhe kaj rade posedajo ter svojo zalego v nje polagajo, je prav dobro, rane namazati s terpentinovim oljem ali karbolno kislino. Če je živina tako hudo pičena, da ji dela bolečine in pičeno mesto zateče, daje se na dvojen način pomagati in sicer: pičeno mesto se namaže z rujavo žlindro iz tobakar-ske pipe in bolečina se takoj polajša, ali pa

*) Tega ne trdi nihče, tudi oni list ne. Ured.

se kane na rano salmijakovca, ki tudi bolečino zmanjša.

Meso v poletji.

Velik križ je z mesom po letu in vendar se izgodi večkrat človeku, da mu je treba ohraniti ga in sicer tako, da ne bode kvara. Na Francoskem se ravna z njim tako-le: Vzame se lončena posoda, napolni se s posnetim mlekom in sicer tacim, ki se že kisa. Sedaj se vzame meso, položi v tako mleko in na vrh se naloži kamenje tako, da je meso čisto v mleku. Tako se drži meso vsaj celih osem dni brez vsake škode.

Kedar hočeš vzeti mesa iz mleka, da se rabi za kuho, ni treba druga, kakor da se opere. V tem ne trpi meso nobene škode, mleko pa rade pijó svinje in počutijo se pri tem prav dobro.

Sejmovi. Dne 26. julija v Framu, pri sv. Križi na Murskem polji in na Teharji. Dne 29. julija v Arveži. Dne 29. julija v Ormoži, v Šmartnu pod Vurb. in v Valci. Dne 30. julija v Kostrivnici. Dne 31. julija v Konjicah, v Dolu, v Imenem in v Marenbergu. Dne 1. avgusta v Gomilicah in na Bregu v Ptujih.

Dopisi.

Od sv. Lenarta v slov. gor. (Zlata meša.) Prihodnjo nedeljo, dne 28. bodo naš mnogozasluženi preč. gospod Juri Tutek obhajali svojo zlato sv. mešo. V lepem gotičnem slogu sezidana dekanjsko-župnijska cerkev se je izmalala za to slovesnost po načinu stolne Mariborske cerkve, ter tako ozaljšana in okinčana čaka, da dostojno, kakor nevesta sprejme svojega izvrstnega, delavnega in vnetega dušnega pastirja. V ta namen bode ob 1/2 10. uri v jutro slovesen vhod v cerkev, zatem slovesna pridiga, katero bodo imeli gospoda kanonika rojak, preč. g. korar dr. Križanič. Potem sledi slovesna sv. meša z zahvalno pesmijo, katero bodo darovali Bogu vsegamogočnemu v zahvalo sam preč. g. zlatomešnik. Kakor se sliši, pripravlja in giblje se mlado in staro, ne le v domači župniji, ampak tudi v celi dekaniji, da dostojno pozdravi in počasti o tej svečanosti svojega za cerkev in državo mnogozaslužnega ljubeznjivega g. dekana, kateri že polnih 32 let slavno vodijo dekanijo!

Iz Vržeja. (Božja p. o. t.) Letos se nameni pri romarski cerkvi sv. Trojice v slovenskih goricah tako zvana rimska procesija z gorečimi svečami napraviti v zadostenje za nečast, ki se dela po svetu Materi Božji. K tej procesiji so povabljeni vsi romarji, posebno še bratje in sestre sv. Frančiška in kateri še ima le količkaj ljubezni do matere Božje v svojem srci, naj se

vdeleži te procesije. Kateri si ne more sveče kupiti, naj si je kosček seboj vzame. Nje začetek bode zvečer prvega avgusta ob deveti uri zunaj cerkve pri podobi žalostne matere Božje.

Iz Šalovec pri Središči. (Popravek.) V št. 26. „Slov. Gosp.“ nekdo v imenu več občanov (?) našega župana zaradi narodnosti in zidanja nove šole čisto po nepotrebnem in po krivici napada. Znano je namreč, da so bili in so še zmiraj Šalovčani skoraj vsi dobri narodnjaki, kar se je pri vseh volitvah pokazalo. Še celo tisti, ki so se v časih dali preslepiti od kakega Ormoškega ali pa še bližjega nemčurja, bi bili žaljeni, ko bi jim rekli, da niso narodnjaki. Šalovčani in ž njimi naš župan, ki smo ga zopet za župana izvolili, ostanemo tudi zanaprej narodnjaki, naj kdo piše, kar hoče. Ta dopisnik „trobi“ okoli in znemirja vso okolico, naj nam ne prisoja neumnosti, ker je to laž, „opomniti“ bi moral dopisnika, naj bi imel možko djanje in ne rabil ženskega jezika. Za slovenske časopise itd. pa vsak po svojem premoženji izda, in da gre na kmetih dandanes trdo za krajcarje, tega ne more nikdo tajiti. Dopisnik pita tudi, čemu so mu kazenski denarji, ki se plačujejo v siromaški zavod. To pitanje sme dopisnik staviti do vsakega odbornika, pa bo resnico izvedel. Dopisnik tudi pita, naj nam pokaže naš župan na ubožca Goršiča. Naš župan je sklical sejo in je odbor sklenil, da ga mora vsaki posestnik 48 ur na stanovanji imeti in potrebno hrano dati. Ali pustimo to. Le še eno besedo o šoli. Kaj misli dopisnik, kje bi bilo bolje postaviti novo šolo, ali blizu cerkve, kakor želimo vsi Šalovčani, Obržani, Grabenčani, Godeninčarji in mnogo Središčanov, ali pa tam daleč na Središkem „pašniku“, kjer se pasejo konji, krave, svinje in goske, kakor želijo nekateri Središčani in pa nekateri drugi brezverni gospodje, ki pravijo, da samo pri cerkvi ne zidati šole? Ko bi naš župan z zadnjimi potegnil, storil bi v nebo kričeči greh in na veke celi občini krivico naredil. Naš župan pa pravi, raji smrt, kakor dovoliti na Središki pašnik novo šolo. Zastonj se toraj v tem slučaju sklicuje dopisnik na Slomšeka in sv. Ivana Krstnika, ker ta dva in vsak krščanski mož bi, kakor pri nas stvar stoji, se skliceval na besede Izveličarjeve, ki pravi: „Pustite male k meni priti“. Zaradi tega popravka pa se naj ne huduje dopisnik, saj ve, da je še le zdaj prišla resnica na dan. Več odbornikov.

Iz Črešnjevca. (Obsojeni) so bili naši vrli štirje možaki: Franc Škubic, obč. predstojnik, Anton Vizjak, modrinjak Franc Rober, in Peter Drev, vsi trije obč. svetovalci, pri kazenski sodnji v Slov. Bistrici, dne 27. rožnika t. l., vsak na 10 dnevni zapor, oziroma 50 gld. plače. Zakaj? Za to, ker so bili neko

celo krivo in neresnično vlogo v državno zbornico na Dunaj zoper Ludovika Kresnika vložili. Globni znesek se vloži v ubožno blagajnico na Črešnjevci. Omenimo še, da so ti možje trdi liberalci in posiloma Nemci, čeravno le za silo po nemški in to z veliko težavo in napenjanjem hosto lomljejo. Sovraštvo zoper Kresnika imajo ti modrijani zavoljo tega, ker jim gleda Kresnik, kot okrajni odbornik, pri občinskih zadevah posebno računih na prste. Vrli možaki pravice, kake pa imate ceste in obč. račune, o tem oziru povem pa še prihodnjič nekaj več.

Pravica.

Od Savinje. (Miglaj županom.) Takozvane okrajne bolniške blagajnice pričnejo svoje poslovanje 1. avgusta 1889. Županstva imajo, poleg brezštevilnih družih poslov, zdaj še tudi tukaj sodelovati. A izvoljeni so na čelo bolniškim blagajnicam sami zagrizeni neškutarji, kar smo že itak vnaprej prorokovali! V Celji je n. pr. predstojnikom bil izvoljen na čelo raznih drugih takih tovaršev, g. Stieger. Ker je področju Celjske okrajne blagajnice odkazana tudi vsa Savinjska dolina, toraj bode g. predstojnik imel obiloma opraviti s slovenskimi občinami in njih županstvi. Zato bo že moral svoje pero pomakati v slovensko črnilo, kajti občine vse Savinjske doline dopisujejo slovenski ter od njega zahtevajo tudi slovenskih dopisov. V korist stvari pa je tudi to ležeče, ker bi se morale sicer raznotere pritožbe vlagati in reševati. Ako nas silijo, da spadamo pod Celjane, kateri nam niso kar nič pri srci in kateri od od nas živé, tedaj morajo oni tudi klanjati se zahtevam ljudstva, ki broji po tisočih. Županstva pa naj kažejo vztrajnost, kakoršnu opazujemo ravno pri naših nasprotnikih, kadar jim gre za pridobitev katerekoli zmage. Zahtevati se morajo tiskovine v obeh jeziki, razglasila in pobotnice tudi, da jih tisti, ki jih dobi v roko, na prvi hip razumeti zamore. Ako se županstvom naklada tolikanj sitnega dela, treba se je ozirati tudi na to, kako jim olajšati to delo. Upati je, da to kompetentni krog razume.

Od Velike nedelje. (Šale slabikonec.) V soboto, dne 13. julija, je šel tukajšnjega posestnika Antona Petka 11 ali 12 letni sin iz Senežkega vrha po nekem opravilu v vas, tamkaj šel se je kopat v potok. Ali ondi je zadel na necega malopridnega dečka. Ta ga je zvodil v globočino, češ, da ga bo plavati učil, ali ko ga je privedel na globoko, spusti ga, saj se tako najlaglje nauči, a fantek, ne znavši plavati, se je sicer potem hotel rešiti, a ni se mu posrečilo ter je utonil. Uni pa je mislil, da je šala, a ko se je vže utopil, bilo je že prepozno. Stariši žaljujejo za njim sedaj, ker jim je lahko že mnogo pomagal pri delu. Zategadelj le s takimi malopridnimi fantini svojih otrok nikar pustiti se tovaršiti!

Iz Celjske okolice. (Vesela zmaga.)

Po silno hudej borbi zmagala je narodna stranka pri volitvi v okoliči Celjski v II. razredu v torek dne 23. t. m. ter si priborila s tem večino v občinskem zastopu, tako da bode se izvolil Slovenec za župana. Naši kandidatje: Jože Jezernik, po dom. Grenadir, posestnik v Polulah, Peter Majdič, posestnik paromlina v spodnji Hudinji, Andrej Šribar, posestnik v Dobrovi, Martin Lednik, po dom. Rebol, posestnik v Lokrovcu, Janez Saveršek po dom. Pušnik, iz Pristove, Matevž Cocej po dom. Plešnik, posestnik v Dobrovi, Karl Šah, posestnik v Liscu, Janez Knez, posestnik v Ostrožnem, kot odborniki, potem Jernej Čečko, posestnik v Pristovi, Franc Šorn, posestnik v Ostrožnem, Miha Znidar, posestnik v Hošnici, po dom. Pečnak, Anton Fasarinc, posestnik na Ostrožnem kot namestniki, dobili so 48 glasov. Nemčurska stranka spravila pa je v celem le skup 46 glasov, akoravno je volilni komisijon, v katerem so sedeli sami naši nasprotniki, proti postavi pustil za nemčurske kandidate glasovati 5, ki ne bi smeli voliti, tako da imajo nasprotniki prav za prav le 41 veljavnih glasov. To je silno vesela zmaga; kajti priborili smo si tako silno močno trdnjavo Celjanov in njihovih privržencev, ravno pred Celjem. Prihodnjič prinesemo obširniše poročilo. Za danes rečemo samo. Slava vrlim slovenskim kmetom, ki so stali neomahljivo, kakor skala!

Iz Središča. (Požar.) Dne 9. t. m. ob ob 1ih popoldne se je pri Rozi Novak v Središči vnelo hišno leseno poslopje. V kratkem je bil ves hram v ognji, nevarnost velika za sosede. Pri sosedu Žnidariču je že streha na svinjskih hlevih gorela, pa vrli Središki požarni brambovc s pomočjo sosednjih srenjskih brigalk so ovarovali hišno poslopje. Ž. in sosednja poslopja Šinkota. Vrlim požarnim brambovcem v svojem in sosedov imenu očitno zahvalo izrekam

Šinko.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Nj. veličanstvo, svitli cesar pride v četrtek, dne 8. avgusta na Dunaj, v soboto, dne 10 pa se pelje na Draždane, kjer obišče zakonskega kraja in v nedeljo popelje se v Berlin. Ondi ostane skozi 4 dni, s svitlim cesarjem pojde tudi minister zunanjih zadev, grof Kalnoky — Kakor se zatrjuje, skliče vlada dež. zборе na prvi den po mali maši, tedaj na dne 9. septembra. Njih zborovanje traja brž kake 4 ali 5 tednov. — Nemiri rudarskih delalcev po Gornjem Štajarji so že blizu pri kraji, vojakom ni bilo treba seči po orožje. To je še največja sreča, nekaj vzboljšanja menimo, da dobé delalci, vsaj gledé prikrajšanja dela. — Avstrijsko zavezno stre-

ljanje vrši se v prvih dneh avgusta v Gradci, svitlega sesarja pa ne bode v Gradec, da si so se nadjali strelci, da pride svitli cesar v tem času med nje. — H koncu avgusta vršé se v Labodski dolini, na Koroškem, vojaške vaje in pojde tudi 47. pešpolk v tistem času tje. V Zelezni Kaplji bilo bi dobro, ko bi družba sv. Cirila in Metoda napravila otročji vrt za slov. otroke ali pa šolo, kajti ljudska šola je ondi čisto nemška, večina otrok pa je slovenskih. — Kranjski dež. predsednik, baron Winkler, se je podal iz Ljubljane na Gorenjsko ter ostane ondi nekaj časa. — V Zagorji so rudokopi odpovedali delo ter bi radi povišanje plačila. Iz vsega se vidi, da so odpovedi dela v zvezi med seboj in si delalci skušajo tako pomagati do boljšega plačila in kjer se jim dozdeva, da je potreba, tudi skrajšanja časa za delo. — Društvo „Sloga“ vzdržuje v Gorici slov. dekliško šolo, letošnje leto je bilo na njej 105 dekletic in v očitni skušnji so pokazale, da so se učile prav marljivo. — Na Primorji še je vedno pomanjkanje duhovnikov in misli se, da bode letos več gg. bogoslovcev vzprejetih, kakor v drugih letih. — Laške prenapete prebivalce v Trstu je poparilo vpokojenje ces. namestnika Depretis in sedaj so si v strahu, da pride na njegovo mesto mož, ki ne bode trpel — petard. — Ital. konsul v Trstu, Durando, ni bil ljub Lahom in zato so ga predstavili sedaj v Liverpool. — Dalmatinski dež. zbor je že pričel svoje delo in nadja se, da doseže kmalu nova železnica, Knin — Novi, torej iz Ercegovine, meje dalmatinske. Železnica bode velike koristi za revno deželo. — V Zagrebu je začel nov list izhajati, „Hrvatska“: izdaje ga stranka dr. Starčevića. — Grof Szapary, ogerski minister za poljedelstvo, misli vzeti v drž. skrb nadzorovanje host in lesov. Ne vemo, če bode to izdalo kaj, kajti judje bodo kupovali lesove ter jih sekali slej kakor prej brez usmiljenja. Nadzornikov se odkrižajo že može gotovo, ne da izve za to ministerstvo.

Vunanje države. Veliko se govori o tem, da utegne priti čas za sv. Očeta, da gredó iz Rima. Dosledno pa se tudi ugiba, kam da gredó. V zadnjem času je ponudilo mesto Sevilla, na Španjskem, sv. Očetu svoje prostore. Sv. Oče so se zahvalili mestu, ali niso dali še znamenja za to, da vzprejmejo lepo ponudbo. Ni še torej pričakovati, da se preselijo že v kratkem času. — Crispi, italijanski minister, si je v strahu, da gredo sv. Oče že v resnici k malu iz Rima in zato trobi v svet, da ni uzroka za to, vsaj Italija jim ga ne daje. Grdo licemerstvo! — Ako je resnica, kar se piše v francoskih listih, ima razstava v Parizu srečo, kajti obiskovalcev je na njej toliko, kakor še na nobeni drugi. — General Boulanger pride dne 8. avgusta na tožnjo klop, toda on

se sklicuje na to, da bode ljudstvo, t. j. volilci v svojem času še le pravi sodniki. — V Angliji imajo še vedno svoje težave z Irci, ali kdor ima moč v rokah, lahko čaka. Zato še dolgo ni upanja, da dobi ubogo ljudstvo že kmalu, kar mu gre po božji in človeški pravici. — Nemški cesar Viljem pride sedaj vendar-le v London in bode torej njegova pot imela tudi politični pomen. Doslej se je reklo, da pride samo unuk svojo babico, kraljico Viktorijo, obiskat. — Priprave za obiskanje Berolina odstrani našega cesarja ne bode zato manjše, ker je cesar Franc Jožef izrekel željo, da bi naj ne delali ljudje hrupa, kedar bi prišel tje. Malo manj denarja pa bode vsekako mesto za to izdalo. — Da pride ruski car vendar-le h koncu meseca avgusta v Berlin, zato je sedaj vsa podoba in knezu Bismarcku je to menda najljubše poročilo. Stalo ga je to veliko truda. — V Rumunijo selé se rokodelci iz ogerskih dežel v nov m času v velicem številu in to je škoda, kajti na Ogerskem je že rokodelcev v obče le malo število. — Po bolgarskih krajih je sedaj, kakor se kaže, vse mirno in je mati knezova, princesinja Klementina, vsled tega odpotovala v Koburg. Nima torej nič straha za sina. — Prejšnji srbski kralj je prišel nazaj v Beligrad ter ostane pri svojem sinu, kralji Aleksandru, več mesecev. Tudi to je dobro znamenje. — Turčija ima na otoku Creta smolo, vsak čas se pričakuje, da vzbruhne ustaja in misli se, da bode potem konec turške vlade na onem otoku. — V Afriki, na vzhodnih mejah, so nemški vojaki zadnje dni bili srečni ter so mohamedanske drhali razgnali ne brez velike škode za zadnje, sami pa bojda niso izgubili nobenega vojaka. — Iz Amerike ta teden ni poročil, torej tudi ni bilo ondi posebnih nesreč. Od ondot se izve le malo, k večjemu se poroča le-sem v Evropo, ako je bila kaka posebno veliko nesreča.

Za poduk in kratek čas.

Škofija in nadduhovnja Ptujška.

(Dalje.)

Drugi župnik, katerega Raisp in po njem Janisch po imenu navajata, je Henrik, notar vojvode Leopolda I. 1212. Nekega Henrika, imenovanega Ptujčan, kaplana avstrijskega vojvode najdemo med pričami v listini od l. 1211., pa iz besed: „dictus Petoviensis“¹⁾ se pač ne da sklepati, da bi bil on župnik Ptujski, nego le, da je bil Ptujčan.

V prvi tretjini trinajstega veka bila sta v Ptuj ustanovljena dva samostana, imenitna in slavna, namreč minoritski in dominikanski. O prvem, ki še dendenes obstoji, sicer ni za

¹⁾ Tisti, II., 178.

gotovo dognano, kedaj in od koga da je bil ustanovljen, a vse kaže na to, da so ga ustanovili Ptujski gospodje v tisti dobi, kakor dominikanskega. Za slednjega, ki je za cesarja Jožefa I. 1786. prenehal, prepustila je Matilda, udova po Frideriku Ptujskem l. 1230. potrebno zemljišče, na katerem je bil najbolj po prizadevanji Solnograškega nadškofa Eberharda II. še v tistem letu postavljen samostan z majhno cerkvijo. Isti nadškof je dne 11. okt. l. 1231. dominikanom potrdil vse privilegije, kar so jih že imeli in jih bodo še dobili ter je l. 1235. o priliki zopetnega bivanja v Ptuj podelil vernim, ki bodo k pridigam dominikanov zahajali, posebne odpustke. Tudi Oglejski patrijarh je domikane pooblastil, da smejo povsod, kjerkoli bodo besedo božjo oznanjevali, svojim poslušalcem podeliti 40 dnevni odpustek.¹⁾

Za l. 1245. navaja F. Raisp kot župnika v Ptuj Henrika. Ker je ta župnik v listinah večkrat omenjen, zamoremo ž njim začeti po izvirnih listinah sestavljeno in zaradi tega zanesljivo vrsto Ptujskih župnikov.

1. Magister Henrik, župnik v Ptuj pričuje z drugimi februarja l. 1241. v Brežicah, da je Solnograški nadškof Eberhard II. Frideriku Ptujskemu dovolil, da sme v odpuščenju grehov rajne soproge Heradis in tudi lastnih Zatičkemu samostanu voliti 12 fevdnih kmetij v Koprivniku, dokler ne bode omenjenemu samostanu ravno toliko dohodkov iz lastine rajne soproge prepustil. Podpisan je v listini: „magister Henricus plebanns de Betto.“²⁾

Isti je dne 13. dec. l. 1245. v hiši nekega Haytvolch-a pri Ptuj podpisal z drugimi listino, s katero sta Friderik in Hertnid Ptujski patronat cerkve sv. Jurija v Lavantinski dolini izročila samostanu sv. Pavla.³⁾

Tudi dne 13. aprila l. 1249. ga najdemo med ovimi pričami, ki so omenjenega dne v Ptujski cerkvi podpisale listino, s katero so dediči Zofije, udove Alberta Rogačkega in ustanovnice Studeničkega samostana, namreč Henrik Rogački s soprogo Gizelo in z dvema hčerki-cama, Gero in Prido, potem Rihica s svojimi tremi otroci, Otonom, Henrikom in Katarino in otroci rajne Gere, namreč Henrik, Albert, Diemod in Kunigunda, omenjenemu samostanu v Studenicah iz svojih dohodkov prepustili 20 kmetij, namreč Krašino (Criezendorf) in Studenice s hosto višje ležečo in pa dve vedri (carradis) vina na leto ter se odpovedali tudi vogtiji.⁴⁾ (Dalje prih.)

Smešnica 30. Na galeriji nekega gledališča nastane kratko predstavo velik hrup.

Nekdo izmed v parterju sedečih zakliče jezno: „Tiho zgoraj, vi biki!“ A od zgoraj se zasliši: „Tu zgoraj je le gumno, spodaj je hlev“.

Razne stvari.

(Slov. pevsko društvo.) Odbor „Slov. pev. društva“ naznanja, da so se danes začela razpošiljati vabila za pevsko slavnost. Da se nekaj dela in poštne prihrani, bodo se v one okraje, v katerih so nastavljeni poverjeniki, njim poslala vabila, katera naj blagovolijo razdeliti med ude, kakor tudi med drugo občinstvo, koje se želi slavnosti vdeležiti. Vsi udi „Slov. pevsk. društva“ v teh okrajih se naj toraj oglasijo za vabila pri svojem poverjeniku.

(Južno-štajarska hranilnica.) V ponedeljek, dne 22. julija se je ustanovil odbor južno-štajarske hranilnice v Celji. So pa v odboru ti-le gg.: M. Vošnjak, drž. in dež. poslanec, predsednik, dr. Fr. Radač, dež. glavarja namestnik, podpredsednik, — dr. J. Srnec, odvetnik, dr. J. Filipič, odvetnik, J. Baš, c. kr. notar, dr. Jos. Vrečko, odvetnik, dr. Ivan Dečko, koncipient, Fr. Veršec, c. kr. notar v Sevnici in Makso Vršec, tajnik posojilnice v Celji.

(Zaveza slov. posojilnic.) Občni zbor zaveze slov. posojilnic je bil v Celji v ponedeljek, dne 22. julija in se ga je vdeležilo 25 zastopnikov štajarskih, kranjskih in koroških posojilnic.

(Duhovske vaje) bodo za čč. duhovščino naše škofije v Mariboru od dne 26. do 30. avgusta.

(Izpit zrelosti.) Na c. kr. višji gimnaziji v Mariboru so se izvršile zadnje dni preteklega tedna skušnje zrelosti. Podvrglo se jim je 19 osmošolcev, izmed teh sta jo prestala dva z odliko, 13 s prvim redom in 4 so imeli smolo ter se jih ona drži leta dni.

(Poroka.) Poročil se je v nedeljo, dne 21. t. m. g. Ivan Balón iz Ptuja, tehnični vodja naredbam zoper trtno uš in oskrbovatelj drž. ameriških trsnic v Halozah, z gspđ. Olgo Lippoldovo iz znane rodoljubne obitelji v Mozirji.

(Šolske zamude.) Visoki dež. šol. svet štajarski je z odlokom z dne 3. julija t. l. ukazal šolam Ptujkega okraja, da se imajo vsled špičk in „mumpsa“ izpali učni dnevi s tem nadomestiti, da bode odsléj na dotičnih šolah vsak drugi četrtek pouk.

(Odpovedali) so delo rudokopi v Trbovljah ter terjajo za 20% višje plačilo, s časom, v katerem se dela, pa so bojda zadovoljni.

(„Slučaj.“) Da so nemškutarji propali pri volitvah v obč. zastop Celjske okolice, tega je kriv, kakor poroča „D. W.“, le „slučaj, na katerega nihče ni mislil“. No tudi po volitvah ni nihče na ta slučaj mislil, izmislila si ga je le „D. W.“ svojim v tolažbo.

¹⁾ Tisti, II., 369, 383, 433 in 437., potem Beiträge z. K. st. G. 16. Jahrgang (1879) 3—25.

²⁾ Zahn, Urkundenbuch, II., 508.

³⁾ Tisti, II., 576.

⁴⁾ Izvirna lista v deželnem arhivu v Gradci.

(Izjava.) G. Fr. Jurkovič, nadučitelj v Šmarji, ni naš dopisnik in mu to izpovemo na njegovo željo.

(Prisega in vojni člani.) Tako je ime drobni knjižici, katero je sestavil in založil g. Andrej Comel pl. Sočebran, c. kr. major v pokoji. To je že 17. knjižica izpod peresa rodoljubega g. majorja.

(Učiteljski zbor.) Učiteljstvo Ptujskega okraja ima v četrtek, dne 1. avgusta t. l. v okoliški šoli ob 1/29. uri svojo uradno letošnja konferenco. Med točkami dnevnega reda so najvažnejše: a) „Kedaj je šolski pouk vzgojevalen?“ b) „Izbor in razdelitev pesni za eno do štirirazredne ljudske šole s posebnim ozirom na pesni v Berilih, narodno in cerkveno pesen.“ c) „Kako naj šolarske knjižnice šolski pouk podpirajo? Kaj in kako naj otroci domačitajo?“

(Strela.) V torek, dne 23. julija je udarilo v graščino „Gorečka“ v Rožni dolini pri Celji ter je zgorela do tal. Posestvo je g. Karla Stücker, ki je lastnik graščin Gorečnik in Bežigrad pri Celji.

(Plaz.) Vsled dežja je potegnil med Trbovljami in Zagorjem plaz na železnico ter ji je oba tira zasipal. Nesreče pa se v tem ni zgodilo.

(V pokoj) stopi g. Fr. Cegnar, višji kontrolor pri c. kr. brzojavnem uradu v Trstu, na lastno prošnjo. Slovencem je znan kot slov. pesnik in jako srečen preložitelj Schillerjevih večjih igrokazov.

Loterijne številke:

V Gradcu 20. julija 1889: 5, 61, 51, 43, 64
Na Dunaji „ „ 84, 56, 13, 29, 66

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem odprl svojo

odvetniško pisarno v Celji

poštna ulica št. 42, poleg c. kr. okrožne sodnije.

Dr. Josip Vrečko,

1-2 odvetnik.

Naznanilo.

Podpisani obč. urad naznanja, da je pisarno iz Št. Lovrenca v Lehno, v novo šolo prestavil.

Občinski urad Krecenbach-Lehno.

Predsednik

Jožef Vrečko,

pošta Reifnig-Fresen.

1-2

Naznanilo.

V ponedeljek, dne 29. julija t. l. bode pri sv. Martinu blizo Vurberga živinski sejem, h kateremu kupce in prodajalce živine v obilnem številu vabi

Občinski urad pri sv. Martinu p. Vurb.
dne 19. julija 1889.

Nace Amer,
občinski predstojnik.

Naznanilo.

Naznanjam, da mi je visoka c. kr. namestnija v Gradci z odlokom, dne 21. maja t. l. št. 12.211 spremembo imena „Pičko“ v „Vrčko“ dovolila.

1-2 **Jožef Vrčko,**
posestnik v Lehnu, pošta Reifnig-Fresen.

Izkušen viničar,

ne ekonom, neozenjen se išče. Ponudbe naj se pošiljajo gospej **Lini pl. Ritter v Gorici** (Görz). 1-3

Učenec se sprejme takoj v štacuni z mešanim blagom pri **Fr. Repiču**, trgovcu pri sv. Andraži v slov. gor. Pošta sv. Andraž v slov. goricah. Pogodbe so ugodne. 2-2

V Šmariji pri Jelšah

se da prodajalnica po zelo nizki ceni v najem. Ker je poslopje v trgu in trg sam sedež c. kr. okrajne sodnije in davkarije, ne more se ta prostor dovolj priporočiti. Več se zvé pri posestniku **Janezu Anderluhu**. 2-2

Gostilnico „Zvezda“

pred dvema letoma okusno ponovljeno, sredi Celjskega mesta v najživahnejši ulici (poštna ulica) ležečo, s primernimi in čedno opravljenimi sobami po jako nizkih cenah, s prijaznimi pivnicami in obednicami pri točni in pošteni postrežbi, kjer se točijo vsakovrstna stara in nova vina po najnižjih cenah in vsaki dan čvrsto pivo, z izvrstno kuhinjo toplo in mrzlo o vsakem času priporoča najuljudnejše

6-10

Jurij Lemež.

Priporočba!

Najfinejše in najnovejše sladkarije, torte, navadne, kakor zvišene, Mariborski za vino zelo izvrstni konfekt, raznovrstni suhar (cvibak), razne sadne soke in v glažih kuhano sadje priporoča

Janez Pelikan,
konditor v Mariboru,
spodnja gosposka ulica. 6-12

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Pravo francozko žganje (cognac). Kaj je pravo francozko žganje?

Iz francoskega in južnoštajerskega jakoga močnega brdskega vina izerpljen alkohol, pod imenom „cognac“ zdravniški pripoznano dietetno, duh in telo oživajoče slastno in zdravilno sredstvo. Kaj se dobi navadno mesto takega zdravlja? Navadno često s soljo pomešano, ktere upliv na telo je, če ne škodljiv, jednak ničel. Če vsa vporabljena sredstva proti ischias, reumatizmu, živčanim boleznim, izpadu las, protini, trganju v udih, ohromenju, ranam vsake vrste, boleznim v glavi in zobeh i t. d. nič ne pomagajo, naj še pokusi vsaki boleznik iz južnoštajerskega znamenitega Konjičkega, lastno pripravljene vina destilovano, na vse ove bolezni čudno delujoče, pravo francozko žganje vporabiti. Mala stekl. 60 kr., v. 1 gl. 20 z.

Stari oognac, posebnv okrevajočim in na želodcu bolanim preporečljiv, 1 steklenica gl. 1.50, naroče 4 v. steklenic pošiljajo se franco brez dalnjih stroškov.
BENEDIKT HERTL
volki posestnik na grajščini Gollé pri Konjicah, Južno-Štajerska.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Hitra in gotova pomoč pri boleznih želodčnih in njih nasledkih!!

Najboljši in najdelavniši pripomoček za vzdržanje zdravja, čiščenje in pospeševanje sokov, kakor tudi krvi in za pospeševanje dobrega prebavljanja je povsod in dobro znan in priljubljen

„dr. Rosa-jev zdravilni balzam“.

Izdelan je iz najboljših in dravilnih zelišč jako skrbno, upliva dobro pri vseh težavah v prebavljanju. izlasti pri slabem teku, želodčnem krči, kislem vzbuhovanju, krvnem natoku, hemeroidah itd. Vsled te svoje preizvrstne delavnosti je postal le-ta balzam gotovo in vtrjeno ljudsko domače zdravilo.

Velika steklenica stane 1 glđ., mala 60 kr.
Jezero priznalnih pisem leže na razpolago.

Svarjenje!

Da se izogneš prevari, opozarjam te, da je vsaka steklenica dr. Rosa-jevega balzama po meni pritrjena in moder karton zavita ima na strani napis: „Dr. Rosa-jev zdravilni balzam iz lekarne „pri črnem orlu“ B. Fragnerja Praga 205—3“ v nemščini, češčini, madjarščini in francoščini, na pročelji pa natisnjeno mojo zakonito zavarovano varstveno znamko.

Pravi dr. Rosa-jev zdravilni balzam

dobi se samo v glavnej zalogi

B. FRAGNER-ja,

lekarna „pri črnem orlu“,
Praga, št. 205—3.

V Ljubljani: G. Piccoli, lekar; Vilj. Mayr, lekar; Eras. Birschitz, lekar; Jos. Svoboda, lekar; U. pl. Trnkoczy, lekar. V Postojini: Fr. Baccarcich, lekar. V Kranji: K. Savnik, lekar. V Novem Mestu: Dom. Rizzoli, lekar; Ferd. Haika, lekar. V Kamniku: Jos. Močnik, lekar. V Gorici: G. Christofletti, lekar; A. de Gironcoli, lekar; R. Kürner, lekar; G. B. Pontoni, lekar.

Vse lekarne v Avstro-Ogerskej imajo zalogo tega zdravilnega balzama.

Tam se tudi dobi z na tisoče zahvalnih pisem priznano:

Praško domače mazilo zoper bule, rane in vnetje vsake vrste.

Rabi se, če se ženam prsa unamejo ali strdijo, pri oteklinah vsake vrste, pri črvi v prstu in pri zanohtnici, če si roko ali nogo zvije, pri morskej mrtvi kosti, zoper revmatične oteklina, kronično unetje v kolenih, rokah in ledjih, zoper potne noge, pri razpokanih rokah, zoper odprte rane na nogah in na vsakem delu telesa sploh, vratnej oteklini.

Vse bule, oteklina in utrdine ozdravi v kratkem, če se gnouj, izvleče ven ves gnouj ter v kratkem ozdravi.

V škatlicah po 25 in 35 kr.
SVARILLO!

Ker se Praško univerzalno mazilo od več strani ponareja, opozarjam, da ga po pravem receptu le jaz izdelujem. Pristno je samo, če imajo rumene škatlice, v katerih je mazilo, nauk. kako je rabiti, na rudefem papirju tiskan v devetih jeziki in so zavite v svetlomodr karton, ki ima natisnjeno varstveno znamko.

Balzam za uho. Skušeno in po mnogih poskusih kot najzane-ljivejše sredstvo znano, odstrani naglušnost, in po njem se dobi popolno že zgnbljen sluh. 1 steklenica 1 glđ. av. velj.

17-26

Maribor
Gosposke ulice 3.
Prodajalnica papirja in vsako-
vrstne sprave za pisanje in solo,
šolskih in moitvenih knjig
Naročajo se tudi lalko vse modni lasti avstrijski in 18
vnanaji, ilustrirani časopisi.
na drobno in veliko.
Zaloga za tovarne, vsake vrste knjig za trgovce, knjige
poprej **EDUARD FERLINC.**
za kopije, papirne žaklje in zvitke, papir iz
slame, za ločenje in zavitke.
N o v o s t i
posebno pisna za granulacije, karton, svilnat
in katunov papir v krasnih barvah
po iz. an. edno nizki ceni.
Knjigovezarna.
Gosposke ulice 3
Maribor.

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 30. štev. „Slov. Gospodarja“.

L. 1889.

25. julija.

Štev. 7.

Delovanje v zvezi stoječih slovenskih posojilnic v 1888. letu.

Poteklo je leto dni, odkar smo poročali o delovanju slovenskih posojilnic 1887. leta. Znotranji izkaz za leto 1888. kaže zelo pomenljivi napredek, zdatneji kakor l. 1887. Napredek se ne kaže v skupnem denarnem prometu, tem bolj pa v množičih se zadružnikih, v višjih hranilnih vlogah in dosledno, v višjem znesku posojil. Izkaz denarnega prometa itak ni pomenljiv, ker se tisti lahko po volji zviša, namreč če se podaljšana posojila dvakrat na leto vzprejemo in zopet izdajo, to pa ni efektivni promet in tako se ne bi smelo izkazovati. Če bi Celjska posojilnica take izkaze delala, imela bi prometa nad 3 milijone gld., v istini ga pa ima blizo 1 milijon gld., zato, ker stavlja v promet samo nova posojila, ne pa tudi tistih, od katerih se dvakrat na leto plačajo obresti. Glavna stvar je torej stanje hranilnih vlog in danih posojil.

Število zadružnikov pomnožilo se je od 13.289 na 15.297. To kaže, da segajo in si pridobivajo zaupanje posojilnice vedno bolj med ljudstvom, in da ni zadružno delovanje masi narodovi nič več novega. Ker malo da ne vse posojilnice dovoljujejo posojila le zadružnikom, mora vsak, kdor želi posojila, vpisati se v zadruho, in je to pametna in koristna naredba. Kajti kdor je postal zadružnik, navadno ostane, ako tudi poplača svoj dolg in po tem potu raste število za zadruho se zanimajočih ter za njo odgovornih členov. Posebno pa tudi zaradi tega, ker imajo take posojilnice velike olajšave pri davkih. Zatoraj moramo tukaj očitno grajati posojilnico, ki ne dela tako in plača zaradi tega ogromno svoto 1531 gld. davka, sicer bi plačala samo okoli 30 do 50 gld.; to zasluži torej očitne graje, s tem se obresti podražijo za 1% in nima nikdo nič od tega, kakor par mogotcev par krajcarjev več dividende. Gospodje, to ni dobrodelni zavod, ampak se mu lahko reče brez potrebe oderuški. Največ zadružnikov, 2005 šteje posojilnica Ptujskega okraja, kjer narodno probujeno ljudstvo spoznava koristi in imenitnost narodnega denarnega zavoda. V Celji je 1607, v Mariboru 1505, v Mozirji 778 zadružnikov. Razmerno narastel je tudi znesek vplačanih zadružnih deležev od 307.007 gld na 338.093 gld.

Hranilne vloge so znašale koncem leta 1887. 2.296.211 gld., leta 1888. so pa hranilne vloge narasle na lepo svoto 2.688.601 gld., dokaz v številkah, kako da raste zaupanje do posojilnic vzlic klevetanju nasprotnikov, katerim so ravno posojilnice najhujši trn v peti. Ljudstvo, katero stoji v gmotnem oziru na lastnih nogah, nezavisno je tudi v političnih vprašanjih. Nekatere posojilnice imajo celo več vlog, nego jih potrebujejo, n. pr. Mariborska. Večim pa ne zadostujejo vloge in zadružni deleži ter so prisiljene, da si po izposojilih pridobijo denarna sredstva. Zveza tu posreduje, kakor tudi pomaga pri ustanovi novih posojilnic in v davčnih zadevah. Sicer se je pa v tem oziru leta 1888. velikansko zboljšalo, kajti l. 1887. so si posojilnice bile izposodile 83.620 gld. pri tem, ko so imele gotovine in drugod za rezervo naloženega lepo svoto po 355.136 gld., toraj za 274.452 gld. več, kakor izposojenega, kar jim ostaja kot rezerva za slučajne potrebe in taka rezerva je prepotrebna zaradi tega, ker so posojilnice navezane same na sebe in nimajo o katastrofah pričakovati pomoči. Denar je v rokah naših v tem oziru mogočnih nasprotnikov, polastili so si vse večje denarne zavode, kakor hranilnice in če bi nam bilo pomoči potreba, gotovo je ne bi dobili od njih, ki bi nas radi le potlačili.

V letošnjem 1889. letu so se pa razmere tako na dobro obrnile, da ne bo treba posojilnicam iskati izposojil, temveč stale bodo tudi v tem oziru na svojih trdnih nogah.

Obresti za hranilne vloge so navadno še 5%, torej malo višje, nego pri hranilnicah, pa večje posojilnice dovoljujejo tudi le še po 4½ in celo 4%. Za posojila se zahteva navadno po 6%, kar ni pretirano za osobni kredit. Nekatere posojilnice so celo na 5½ in 5% že znižale obresti pri posojilih, posebno pri vknjiženih.

Kakor hranilne vloge, narastla so tudi posojila dana zadružnikom. Posojilnice imajo izposojenih 2.943.369 gld. ali za 337.177 gld. več, nego prejšnje leto, od tega imajo Štajarske posojilnice dve tretjini, namreč 1.950.665 fl., ravno tako hranilnih vlog od skupnih 2.698.601 gld. imajo štajarske 1.840.596 gld. Koliko poštenih kmetijskih posestnikov je bilo rešenih iz rok oderuških in pred poginom, lahko presojamo, ako se spominjamo, koliko je bilo še pred malo leti

eksekutivnih dražeb kmetskih posestev in koliko menj jih je zdaj.

Zato znova kličemo rōdoljubom: Ustanovljajte posojilnice, kjer jih še ni. Koristili bode te narodu pō dvojnem potu. Kdor ima na razpolago gotovino, bode vedel, kje varno naložiti svoj denar. Poštene in zaupanja vredni mož pa bode našel v sili pomoč pri domačem denarnem zavodu. Vsaka slovenska posojilnica je narodna trdnjava. „Zadruga“.

Zdravje človeško in toplice.

1. V toplice. — „Kam?“ — „V toplice!“ Tako kratko in jedrnato slišiš pogostokrat dva štajarca se pogovarjati, ko sta pospravila žito in pšenico ter vsejala ajdo. V avgustu je poletno delo končano, jesensko se pa še ni pričelo, tedaj ima kmet najbolj časa, nabaše si sodeček vina, nakuha in napeče velike kose mesa in napravi dobrega pšeničnjaka. Na veliki voz napravi se šotor, naloži se sena za konje, luka za prodajo, da je kaj trošiti, povprek pa ljudi, bolnih in zdravih, otrok in starih, kolikor jih le gre na voz. Tako se včasih pomika cela vrsta belih šotorov po lepi cesti mimo Zavrča, skozi „Varožljn“ v toplice. Tako so bili vajani naši starodavni predniki, tako je še sedaj.

2. Zgodovina Varaždinskih toplic. — Ne čudite se! Te toplice stale so že gotovo 300 let pred Kr. rojstvom. To povejo stari rimski kameni, ki so jih našli v zemlji, in kdor jih zna prebrati, se lahko sam prepriča.

Imenovale so se tedaj Aquae Jassae, t. j. vode jasovske. Jassi so bili, kakor Plinij (Hist. natur. III. 28) poroča, tedajšnji prebivalci Panonije ob Dravi. In sicer je te toplice postavilo mesto Ptuj. Visoko nad vhodom v veliki vrt ste že gotovo opazili, ki ste bili tam, vzdani stari rimski kamen. Napisano je:

NIMPHIS AVG. SACR.

RESPUBLICA POET. MANDANTE

L. TVLLIO TVSCO LEG. AVG. PR. PR.

CVRANTE T. CEMNIO RVFINO. PROC.

AVGG.

Bere se tako:

Nymphis Augustis sacrum (vovit) Republica Poetoviensis Mandante Lucio Tullio Tusco legato augustorum, propraetore, curante Tito Gemnio Rufino procuratore augustorum.

Prestavi se tako:

„Vzvišenim nimfam svetišče (posvečuje) mesto Ptuj, na povelje Lucija Tulija Tuska, cesarskega poslanca in propretora, oskrbel je delo Tit Gemnij Rufin cesarski finančni uradnik“.

V mestu Ptuj bila je namreč nameščena cela 13. legija (ali regiment). Zdravit so se hodili v toplice mnogi vojaški častniki, kar

dokazujejo izkopani rimski kameni, kjer se bere, da se ta ali oni zahvaljuje nimfam za doseženo zdravje.

Pozneje je toplice uničil požar, ali car Konstantin (306—335 po Kr. r.) jih je dal zopet lepo pozidati.

Ko je propalo rimsko cesarstvo, propale so tudi toplice. Svojevoljno je razlival mogočni vrecel čez podrte razvaline mesta, ter z žveplom in ilovico do 2 metra visoko zakril in duplje spolnil. Tako si je studenec sam znal ohraniti ostanke svoje slave, da jih niso divja ljudstva popolnoma vničila.

Do 12. stoletja ni sluha več o toplicah. Ban Aleksij (1110—16) je po smrti svojega sina sporočil kraj in cerkvo topliško kapiteljnu in kanonikom Zagrebačkim. Večkrat se jim je hotel vzeti vreli studenec in trg, ali vselej jih je rešila cesarska mogočna beseda.

Še le po l. 1800 postavila se je prva ljudska kopelj.

3. Toplice dandanes. — Dandanes je v toplicah lepo, jako lepo. Gospodska kopelj ima 56 kadi za vsakega gosta posebej, 5 kadi z vročim mlajem in več skupnih kopališč. To je oni hram, ki ima napis: „Kupelj cara Konstantina“ v hvaležen spomin na velikega dobrotnika toplic. Za gospode je tudi velika gostilnica št. 1, kavarna, vrt, godba. Daljni sprehodi so do „vile Bauer“ na bregu, kjer se iz Varaždina mimo pelje, do vile Tonimir, Piščanovac itd. Za vse je obilo oskrbljeno in se prilično po ceni dobi. Hiš za stanovanje v zdravilnem hramu (Curhaus) je 147. Kmetom bolj znani sta gostilni št. 2 in 3, poslednja nasproti „vseobči pučki kupelji“. Domačih prebivalcev imajo toplice 1200. (Konec prih.)

O živinski kupčiji.

(Konec.)

Te postave pa obdržé svojo veljavo tudi takrat, kedar je prvi kupec kupljeno živino kakemu drugemu, drugi tretjemu in tako dalje prodal. V taci okoliščinah gre kupčija po vrsti od zadnjega kupca noter do prodajalca nazaj, ako le ni zamujen čas, kateri je po postavi za tisto bolezen odločen. Zadnji, recimo tretji kupec, naj toži družega, drugi naj toži prvega, prvi pa prodajalca.

Pri konjih je 8 po postavi zavarovanih boleznih ali „patentnih napak“, katere barantijo razderó, troje jih je na 15, petero pa na 30 dni, in sicer so zavarovane na 15 dni: tiščavka (neumni kolar), upornost (štatljivost), mesečna slepota, jasna slepota in pa kožna črvivost. Pri goveji živini so samo francozi ali pojatnica poglavitna bolezen in sicer zavarovana na 30 dni. Pri prašičih je zavarovana le tudi ena, namreč: ikre, katerim tudi pšeno,

pšenki ali stroge pravijo, na 8 dni. Pri ovcah so zavarovane 4: koze in pa garje ali grinte na 8 dni, metljaji na jetrih ali jetrni metulji in pa metljaji na plučih ali plučni metulji na 2 meseca.

Ali s temi poglavitnimi boleznimi, katere živinsko barantijo razderó, ni še vsega konec; cesarska postava skrbi še po drugih naredbah, da živinski kupci ne trpé škode po krivici. Treba torej, da povemo našim ljudem tudi te postave in jim rečemo: zapomnite si jih dobro v svoj dobiček, kajti dostikrat se morete z eno ali drugo teh postav rešiti, ko vam one „poglavitne napake“ ne pomagajo iz zadrege. Pazljivo torej berite, kar vam zdaj še povemo.

Vsaka, bodi katera koli bolezen, razdere kupčijo ali menjo, ali kupec v 24 urah potem, ko je kupljeno ali zamenjano živino prevzel, zapazi, da je živina bolna in da to brž poprejšnjemu gospodarju samemu na znanje, ali pa od gosposke potrjenemu zdravniku, ali županu svojega kraja, ali pa naravnost svoji cesarski gosposki. Če v 24 urah kupljena ali zamenjana živina tudi pogine, zadene vsa škoda prodajalca ali poprejšnjega gospodarja, ker se sme misliti, da je živina že pri njem zbolela. Tako veleva § 924. državnega zakonika. Le takrat, ko bi prodajalec mogel izpričati, da je kupec sam kriv, da mu je živina zbolela ali poginila, tedaj mora on sam škodo trpeti.

Marsikateri kupec je že v škodo prišel zato, ker ni vedel te postave, katera za nj dobro govori. Dalje se kupčija ali menja razdere, če se je prodajalec v pričo dveh prič ali pa s pismom zavezal, da je za vsako napako ali bolezen porok toliko in toliko dni. Če kupec tega časa ne zamudi, razsodi gosposka v tacih okoliščinah vselej za-nj pravico, ko bi prodajalec z lepo ne hotel živine nazaj vzeti in če ne more izkazati, da je še le kupec živino pokvaril.

Razen vsega tega je pa še ena postavna pot, po kateri se more ogoljufani kupec rešiti zadrege, iz katere ga ne rešijo ne „patentne napake“ pa tudi ne postava „za 24 ur“ — ta pot je po § 934 drž. zakona tista, če kupec more dokazati, da je kupljena ali zamenjana živina čez polovico predraga ali zavoljo starosti ali zavoljo kake druge napake. Če misli kupec, da je tako goljufan, ima pravico pri gosposki se pritožiti; ona da po zvedenih možih živino ceni, in če je res še manj, kakor pol vredna, razdere se kupčija ali menja, ali pa mora prodajalec toliko doplačati, da je cena prava. Po postavi je čas za take pritožbe na 3 leta določen; ali bolje je, da se kupec kmalu oglasi, sicer bi mu utegnil prodajalec marsikaj podtakniti, da se je v njegovih rokah živina popačila.

Kakor pa varuje postava kupca, tako pa varuje tudi prodajalca, da se mu krivica ne

godi. Treba torej tudi te postave vedeti, da ne bo praznih tožb, katere le možno koljejo, pa nič ne pomagajo. Čujte torej še te postave!

Kupec se ne more pritožiti, če se je pri kupčiji ali menji sam vpričo mož zavezal, da kupi ali zamenja živino, kakoršnja je, imej „napake“ ali boleznii kakoršnje koli.

Kupec se ne more pritožiti, če mu je prodajalec pri kupčiji ali menji očitno (vpričo dveh mož) povedal, da ima živina to ali ono bolezen, in da mu za njo ni porok, kupec jo je pa vendar le kupil. Ravno tako kupec izgubi pravico do povračila, ako more prodajalec izkazati, da je živina obolela še le pri kupcu.

Kupec nima pravice do povračila, ako je s kakim drugim blagom ali s celo kmetijo vred tudi živino, pa vse po čez kupil, in tedaj živina ni bila posebej cenjena.

Tudi nima pravice se pritožiti, ako je kupil živino, na očitni dražbi, ki jo je gosposka dala napraviti.

To so poglavitne postave pri živinski kupčiji. Naj si jih vsak dobro zapomni, da se ogne škode, pa uide tudi dragim pravdam. Naposled le še nekaj. Ker je kratka sprava boljša, kakor dolga pravda, bolje je vselej z lepo poravnati se, kakor pa pravdo začeti. Če je kupec v pravnem času zapazil bolezen, katera po cesarski postavi kupčijo razdere, in če prodajalec sam dobro vé, da ima od njega prodana živina res to napako, ali če mu to zatrdi zveden živinozdravnik, naj jo vzame rajši z lepo nazaj, sicer bo pravdo izgubil in vrhu tega plačal še stroške.

Dopisi.

Iz Malenedelje, dne 12. julija. (Našim sosedom) „Zora puca, bit će dana“, tako se je izrazil g. dopisnik v nedavni številki „Slov. Gospodarja“. Pravo je imel, — začeli ste, prelepega Murskega polja kmetje, napredovati v vseh obzirih, tudi Vam se je jelo svitati, svitati luč pravega domoljubja in iskrene značajnosti do premile naše domovine. Krasno divna okolica vaša, domoljubna zavest, bode naprej pričala, da ste korenjaki, ker ste si uže dolgo prepotrebno bralno društvo osnovali. Probudili ste se tudi Vi iz spanja. Pomozi Vam Bože mili! Naj vaše pričetje podjetje vrlo napreduje v bodoče. Leposlavno in bralno društvo pri Malinedelji Vam častita, ki obstaja že tretje leto, ter vrlo dobro izbuja v naši mladini duh, za premilo domovino, to pokazalo se je vidno zadnji čas. Ker današnji dan vse napreduje; vsi rodovi in narodnosti, toraj tudi mi ne smemo rok križem držati. Sosednji brati Št. Križevski, „le po po strmnej in sedaj ozkej poti krepko naprej“, ne zabimo naših pravic, katere so svete. Branimo se vražjih sil, varujmo junaški naše

svetinje do zadnjega vzdih. Želimo, da nas v jeseni obiščete, ker zopet mislimo prirediti neko veselico, ako Bog da in sreča junačka. Vsi želimo Vašemu bralnemu društvu uspeh, živio mlado vaše bralno društvo.

Iz Malenedeljske okolice. (Letina, — peronospora, — plohe.) Letošnje leto se sme prištevati, kakor do sedaj kaže, med boljše letine. Sena že dolgo ni toliko bilo, kakor letos, če se otava še obnese, kjer se je lepo nastavila, bode za zimo klaje dovolj. Koruza, krompir dobro kaže. Ozimine se je precej našelo, kjer toče ni bilo in megla ni izpila, bode menda rodovito, zlasti pšenica, tudi oves in grahovka dobro plenja. — „Peronospora“ letos zopet napada tu vinograde, posebno po ljutomerski okolici, je listje ožoltelo, in vsled tega les ne more se vspešno razvijati. Nekateri posestniki škropijo, bomo videli, če kaj pomaga. Grozdja se precej kaže, ker je odcvelo v ugodnem času; posebno „izabela“ v novih nasadih lepo kaže. — Tukaj so letos hude plohe, katere mnogo škode vsled izplavljenja čini. Dne 4. t. m. zvečer je strela udarjala, bliskanje, in grom in močen naliv, vsled strele je pogorelo več poslopij. Živina nima cene, tudi zrnje ne, novega manjka povsod. Sadja bo malo, semtertje nekaj sliv in jabelk. Po vinu nikdo ne poprašuje, zato se ga največ po domačih gostilnah popije.

Svitov.

Iz Makol. (Poročilo.) Naša „posojilnica“ imela je v prvi polovici tekočega leta vseh dohodkov fl. 26.476 50, izdatkov pa fl. 25.546 91, torej vsega prometa 52.023 41. Hranilnih vlog prejela je fl. 20.574 57, a izplačala jih 14.054 fl. 95 kr.; novih posojil dala je 7222 fl., vrnutih posojil dobila 3075 fl. Stanje hranilnih vlog znaša 68.674 fl. 81 kr., danih posojil pa ima fl. 86.757 40. Navedene številke svedočijo dovolj, da ta zavod stoji na trdnih nogah in da zavziva vsestransko zaupanje. Gorko ga priporočamo vsem slovenskim rodoljubom in še posebej vsem našim sosednim v. č. cerkvenim predstavništvom. „Hvala Bogu, je rekel nedavno priprost kmetič, zdaj so vendar začeli Slovenci svoj denar sami šteti, in ž njim po domače gospodariti in ga ne nosijo več v kremplje svojim ljutim sovražnikom!“ Slava vrlim možem, ki se ne bojijo ni dela, ni truda, kjer gre za blagor slovenskega ljudstva!

Iz Teharja pri Celji. (Kresi. Sadje-rejstvo.) Na čast našima blagovestnikoma sv. Cirilu in Metodu prižgal se je na griči pri cerkvi sv. Ane, dne 4. t. m. veliki kres, katerega so o mraku naznanili topiči. Zbralo se je mnogo ljudstva in gledalo z griča razne kresove. Bilo je v okrožji nad deset kresov. Meseca septembra t. l. bode znani sadjerejec in kmetovalec g. Miha Vizjak dopolnil 75. leto

svoje starosti, ravno tedaj bode tudi 25 let, kar je bil od Njega Veličanstva presv. cesarja odlikovan s srebrnim križcem. Na raznih razstavah, tako v Mariboru l. 1865 in v Celji leta 1878 priznale so se mu srebrne svetinje c. k. kmetijske družbe štajarske. 1870. leta dobil je na razstavi v Gradci dva in 1883. leta v Sevnici tri zlate, za razstavljeno sadje in druge pridelke. Kdor bi se potrudil obiskati gostoljubnega moža in njegovo posestvo na Pečevji ogledati, prepričal bi se, koliko je ta mož storil za povzdigo sadjereje in kmetijstva; kajti tam, kjer je bila pred 40 leti puščava, je dandanes skozi njegove roke postal pravi paradiz. Pri vsem tem pa on nikdar ni pozabil svojega naroda, on je ud raznih slov. društev in podpira tudi gmotno slov. časopise. Tvoj naročnik, „Slov. Gosp.“ je, kar izhajaš neprenehoma. S ponosom lahko gleda na pretečena leta, ker se je ravnal po besedah slavnega pesnika: „Ne samo, kar veleva mu stan, — Kar mora to mož je storiti dolžan.“

Raznoterosti.

(Detelja.) Koder se suši detelja za zimo, ondi jo kaže spraviti v ostrvi. Obračati je, kakor seno, ter je sušiti na njivi ni dobro, ker izpuhte iz nje najbolj redilne snovi in detelja je le še — trda slama, malo več vredna od nje.

(Nekaj o sadjereji.) Pod tem naslovom smo bili priobčili poduk g. Fr. Matjašiča, pot. učitelja za sadjerejo, v teh listih. Sedaj smo naredili še posebni odtis tega poduka in dobi se drobní zvezček v „tiskarni sv. Cirila“ v Mariboru.

(Žetev.) Letošnje leto na Ogerskem ni bila ozimina storila posebno dobro. Tudi v Rusiji ni pšenice toliko, kolikor v drugih letih. Po takem utegne žitu cena poskočiti, vendar pa je žita v rokah judov še veliko in vsled tega bode brž ko ne le pri njih žetev — velika.

Tržna cena

preteklega tedna za 100 kilogramov.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursišca		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.		
Maribor hktl.	6	10	4	35	4	40	3	20	4	60	5	50	4	50
Ptuj	7	40	6	—	5	—	6	10	6	55	—	—	7	—
Celje	8	10	7	—	8	—	6	40	6	—	5	40	7	31
Gradec . . .	7	10	6	25	6	25	6	95	5	55	—	—	6	90
Ljubljana . .	7	—	6	60	6	20	3	70	6	50	—	—	—	—
Celovec . . .	8	30	6	50	7	30	7	40	6	60	—	—	—	—
Dunaj	7	90	6	60	6	48	5	57	5	35	—	—	—	—
Pešt	7	20	6	—	6	60	5	70	5	—	—	—	—	—